

Esmeralda 38 wint als honderdtonner eerste nationale show

HHH-winnaar Jan Prent 'vlecht' met bloedlijnen

Na diverse deelnames pakte honderdtonner New Moore Esmeralda 38 in december eindelijk de hoofdprijs op een nationale show. En nog wel als dochter van de verguisde O Man. Fokker Jan Prent vertelt dat het allemaal om het combineren van bloedlijnen gaat. „Inteelt is helemaal geen probleem. Daar krijg je pas last van bij stieren met een erfelijk gebrek en bij te weinig kwaliteit.”

Verguisd in het showcircuit, maar omarmd door vrijwel alle andere boeren. Dat geldt voor de stier O Man, wiens invloed niet meer weg te denken is in de moderne Holstein-fokkerij. Het valt althans niet mee om nog een jonge stier te vinden die de stier niet in zijn pedigree heeft. Toch is in de uitslagen van de NRM's en HHH-shows van de afgelopen vele jaren steevast maar één O Man-dochter terug te vinden: New Moore Esmeralda 38. De koe van de maatschap Withaar-Prent uit Nijeveen heeft al vele deelnames op haar naam staan, maar wist nog nooit het hoogste schavot te betreden. Tot afgelopen december. Nadat ze als honderdtonner de seniorenrubriek op haar naam had geschreven, werd ze voor het eerst – vermoedelijk als enige O Man-dochter ter wereld ooit – kampioene op een nationale show. Ze zou uiteindelijk ook het algemeen kampioenschap op haar naam zetten.

Delta Esmeralda

Een beetje fokkerijliefhebber die al een tijdje meeloopt, moet de naam Esmeralda bekend in de oren klinken. Het blijkt geen toeval. „In het verleden ging ik geregeld mee op pad

met koefotograaf Alger Meekma en ik raakte gecharmeerd van Delta Esmeralda (de moeder van Lava en Novalis, red.) en haar dochter Delta Astrea. Dus toen Piet Ypeij van CRV een keer bij mijn vader op bezoek was, adviseerde ik hem embryo's te kopen uit Esmeralda. Zo kochten we ooit zeven embryo's uit de combinatie met de stier Hardtac“, vertelt Jan Prent. „Achteraf was Hardtac geen goede stier, maar we kregen er toch een vaars van 85 punten van. Een beetje een platte vaars, maar wel eentje die uitgroeide tot een zware koe“, herinnert de fokker zich. Een Rudolph-dochter van deze Esmeralda 2 – Esmeralda 18 – verhuisde van Echten naar Nijeveen, waar Prent inmiddels samen met zijn schoonvader molk. „Mijn vader had een pachtbedrijf, daar boer worden was praktisch onmogelijk“, verklaart Jan. Een Storm-dochter uit de Hardtac ging naar Roelof Krikken, de buurman in Echten. En die koe fokte bepaald niet onverdienstelijk met dochters als Tellingen Esmeralda 33 (v. Shottle) en Esmeralda 27 (v. Allen), die in 2012 zelfs seniorenkampioene werd op de NRM. Prent omschrijft Esmeralda 18 als 'een bak van een koe', die met Esmeralda 26 (v. Hole In

One) een 'degelijke en breed gebouwde' koe van 85 punten voortbracht. Op haar beurt werd ze de moeder van de luxere Esmeralda 29 (v. Goldwyn), die 88 punten kreeg.

Geweldige productiekoeien

Jan Prent heeft een verleden als vertegenwoordiger bij verschillende fokkerijorganisaties en begon zijn carrière bij Landmark. Vervolgens werkte hij voor de Firma Dekker, Genes Diffusion, KI Kampen, Semex en KI Service Zuidwest-Friesland. „Onderweg zag ik geweldige productiekoeien van O Man“, zegt hij. Prent vertelt dat de stier eigenlijk niet bij het showcircuit past en zegt ook niet op de stier te willen intelen, maar dat ook hij het geld met melken moet verdienen en zo ooit tien rietjes kocht om daarmee de pinken – waaronder Esmeralda 29 – te insemineren. „Dat resulteerde in drie koeien met excellentie uiers, maar waarvan Esmeralda 38 toch met afstand de beste was.“ De winnares van de afgelopen HHH-show werd onlangs ingeschreven met voor de onderdelen frame, type, uier, benen en algemeen voorkomen respectievelijk 92, 96, 94, 91 en 93 punten.

Esmeralda 38 – op de voorpagina wordt ze voorgestraald – produceerde tot dusver 106.858 kilo melk met 4,21 procent vet en 3,61 procent eiwit in 2.764 dagen.

Inmiddels is Jan Prent fulltime boer. Hij kreeg verkering met Jacquelin Withaar en trad in 1997 in maatschap met zijn schoonvader Arend Withaar in Nijeveen. In 1999 kwam er nog een schoonzoon van Withaar, Herwin de Groot, bij in de maatschap, maar die is in 2013 voor zichzelf begonnen. De beide schoonzonen werkten aanvankelijk volledig buiten de deur, terwijl Arend de boerderij deed. Bij de bouw van een nieuwe stal in 1999 kozen ze ervoor om met een Lely-robot te gaan melken, waarna Withaar een jaar later als stieradviseur voor Semex aan de slag ging. „Toenmalig Semex Holland-directeur Harry Schuiling woont hier vlakbij en hij heeft dezelfde kijk op koeien als Arend“, verklaart Jan Prent. Twintig jaar later doet Withaar, inmiddels 68, dat werk nog steeds. Na een periode van optimalisatie koos de maatschap voor een stevige uitbreiding in

2006, door een melkmaatschap met een buurman aan te gaan. Jan heeft er anderhalf jaar gemolken en later is het jongvee er heengegaan. In 2007 breidde de maatschap haar stal naar de zijkant uit, zodat er ruimte was voor 170 koeien. „De keuze was twee nieuwe melkrobots of een melkstal en de oude robot verkopen“, aldus Jan. „En hoewel de robot goed beviel, hebben we toch gekozen voor een melkstal. De robots zouden direct vol zitten en gefaseerd groeien lastig maken. Bovendien waren de looplijnen ook niet goed en was een melkstal goedkoper.“

Tussengeneratie

De koeien worden sindsdien gemolken in een 2 x 12-stands 60 graden melkstal van GEA. Op zijn meest werden er 180 koeien gemolken, maar inmiddels zijn het er 145. De verkleining

komt niet door het uitreden van Herwin, maar door het fosfaatquotum. De veestapel staat inmiddels op naam van Jan en Jacquelin, die tegenwoordig samen de maatschap Withaar-Prent vormen. „We hebben het bedrijf in 2018 overgenomen, na 21 jaar met mijn schoonvader in maatschap te hebben gezeten“, vertelt Jan. „Maar we hebben de naam zo gelaten en aan weg staat nog steeds het bord met A. Withaar erop. Eigenlijk ben ik een beetje een tussengeneratie“, aldus de goedlachse veehouder. „Onze zoon Thomas is intussen 20 jaar en als hij de nieuwe boer wordt, is de situatie over tien jaar al weer heel anders.“ Sinds de fosfaatrechten van kracht zijn en de excretieforfaits boven de 10.625 kilo melk per koe niet hoger worden, melkt Prent de koeien driemaal daags. „Onze doelstelling is om met zo min mogelijk koeien zoveel ▶

Bedrijfsgegevens

Jan (49) en Jacquelin (44) Prent-Withaar vormen samen de maatschap Withaar-Prent in Nijeveen (DR). Ze hebben drie kinderen: Thomas (20), Lynn (18) en Steven (15). Ze melken 145 koeien met een rollend jaargemiddelde van 12.063 kilo melk met 4,17 procent vet en 3,52 procent eiwit bij driemaal daags melken. De koeien krijgen een compact rantsoen verstrekt dat bestaat uit graskuil, maïs, maïsmeel, ontsloten tarwe, raapsoja, mineralen, kalk en water. Daarnaast zijn er krachtvoerboxen waar de koeien opstartbrok krijgen en waarbij ze van 3 naar 0 kilo gaan in 120 dagen. De droge

koeien krijgen graskuil, maïs, stro, lupine, bitter zout (magnesiumsulfaat) en mineralen. Samen met de drachtige pinken beschikken ze in de zomer over een potstal met buitenuitloop. De maatschap beschikt over 68 hectare grond (20 procent maïs en 80 procent gras) en daarnaast wordt nog 10 hectare verhuurd aan een akkerbouwer. De koeien worden niet geweid. „We deden aan deelweidegang, maar daar ben ik mee gestopt. Ik vond het te veel gedoe.“ De maatschap Withaar-Prent heeft de fokkerij van oudsher hoog in het vaandel. Het bedrijf realiseert een exterieurgemiddelde van 84

punten en bracht al 38 excellente koeien voort, waarvan er nog zeven aanwezig zijn. Verder waren er tot dusver 14 honderdtonners en twee tientonners. Met het prefix New Moore (nieuw veen) neemt de familie veel aan fokveedagen deel. Ze maken daarbij deel uit van het Showteam Drenthe, wat inhoudt dat de fokkers grote shows gezamenlijk oppakken. „Het team bestaat uit wel een man of dertig, met lieden van divers pluimage, wat overigens niet inhoudt dat iedereen maar lid kan worden. Als team gunnen we elkaar alles en gaan we van tevoren al rond om te kijken welke dieren we zullen opgeven en waarbij we ook kritisch naar elkaars koeien durven kijken. En op de show passen we uiteraard op elkaars koeien.“

Thomas Prent won met zijn pink New Moore Doorman Maria 468 het reservekampioenschap in de categorie Toilet bij de Young Breeders op de HHH-show.

De familie investeerde in een nieuwe buitenhuisvesting voor de jongste kalveren. Sindsdien gaat het met de kalvergezondheid een stuk beter.

De vaars New Moore Novo Esmeralda 93 liep mee op de HHH-show en is een van de in totaal 32 vrouwelijke nakomelingen die Esmeralda 38 tot nu toe voortbracht.

De maatschap kocht in 2014 een zelfrijdende en zelfladende voermengwagen, waarmee de koeien een compact rantsoen wordt voorgeschoteld.

mogelijk melk te realiseren”, verklaart hij. Eigenlijk is het de bedoeling om de huidige omvang te continueren, waarbij er inmiddels ook ruimte is om het jongvee thuis te huisvesten. De melkingen starten om 4.30, 12.00 en 20.00 uur, waarbij Jan en Jacquelin de ochtendmelking voor hun rekening nemen. De zoons Thomas en Steven en nog wat losse krachten melken 's avonds en sinds kort ook 's middags. „We proberen altijd een beetje een instroom van melkers te houden en werken veel met oud-stagiairs, die weten precies hoe het er hier aan toegaat.”

Compact voeren

Het rollend jaargemiddelde van de veestapel ligt op 12.063 kilo melk met 4,17 procent vet en 3,52 procent eiwit. Naast het drie keer daags melken ligt het voeren van een compact rantsoen daaraan ten grondslag.

„We hebben in 2014 een voermengwagen gekocht, nadat we van alles al geprobeerd hadden. We hebben in het verleden al eens een voermengwagen gehad, maar ook een periode gewoon blokken voor het voerhek gezet. We kochten een shovel met een happer en brachten de maïskuil met luzerne op de blokken, maar de dikke koeien pakten de maïs en de vaarzen kregen te weinig. Daarna hebben we een voerdoseerwagen gekocht, maar de koeien ontmengden het rantsoen zo weer. De dikke koeien vreten de maïs en de raapsoja eruit”, vertelt Jan. „Qua voeren hebben we het nu weer volledig in de hand. We proberen de productie omhoog te brengen, waarbij, als het ureum te hoog is, we zetmeel bijvoeren en als het te laag is, we eiwit bijvoeren. In het verleden deden we het net andersom: als het ureum te hoog was, haalden we juist eiwit uit het rantsoen.” De belangrijkste reden voor de

eerdere voerproblemen blijkt overigens het relatief geringe aantal vreetplaatsen. „We hebben minder vreetplekken dan ligplekken en als je dan niet goed mengt, ga je scheef.”

'Bloed overstijgt code'

Ook de fokkerij is uiteraard van invloed op de productie. Prent noemt de bloedvoering heel belangrijk en verder maakt de maatschap Withaar-Prent al gebruik van het aAa-systeem, sinds het dertig jaar geleden in Nederland beschikbaar kwam. „Het systeem is voor ons een hulpmiddel, maar niet leidend”, stelt de veehouder desalniettemin. „Het bloed overstijgt nog wel eens de aAa-code, je kunt wel eens andere dieren krijgen dan je verwacht.” Hij vertelt al 32 vrouwelijke nakomelingen uit Esmeralda 38 te hebben gefokt – van Impression, Fitz, Novo, Doorman, Solomon, Brawler, Jungle, Seaver, Contrast, Murphy en zelfs Mavid – en dat ze twee kanten opgaan, zowel de luxe als de degelijke kant. „De dochters van Impression vallen bijvoorbeeld de degelijke kant op. En dat is niet gek, want Impressions moedersvader is Potter en dat is weer – net als O Man – een zoon van Manfred. Maar van Manfred krijg je wel beste melkkoeien.” Overigens vertrok melkstier New Moore Integer (Impression x O Man) – hij debuteerde in december op basis van dochters – naar KI Kampen, evenals recent New Moore Sound Garden (Sound System x Contrast x O Man).

Vlechten van bloedlijnen

Jan vertelt niet per se showtoppers te hoeven uit Esmeralda 38, als hij maar 'basiskoeien' krijgt. „Het voordeel daarvan is dat een paring met een extreme stier wel weer een showtopper kan opleveren.” De fokker merkt op bij het maken van de paringen te proberen bloedlijnen te 'vlechten'. Dat geldt voor de KI-stieren, maar ook voor de eigen stieren die tussen de pinken lopen. „Daar probeer ik steeds om en om een stier uit de Maria's en dan weer een uit de Esmeralda's tussen te doen.” Achter beide koefamilies zitten de stieren Astronaut en Elevation, stieren waar

je volgens de fokker rustig mee kunt intelen. „Inteelt is helemaal geen probleem, daar krijg je pas last van bij stieren met een erfelijk gebrek en bij te weinig kwaliteit.” Volgens Prent verdwijnt het Astronaut-bloed als gevolg van de introductie van de genomics-techniek uit de populatie. Genetica die hij net als die van Elevation juist in verband brengt met 'kwaliteit'. „Een fijn glad vel, mooi uierweefsel, platte botten, je fokt er gemakkelijk weer een goeie uit”, verklaart hij. „Na meerdere generaties Elevation en Astronaut heb je op een gegeven moment wel weer wat openheid nodig. Een stier als Chief kon dat geven. Maar die moet je weer niet te veel gebruiken, want dan krijg je een vroegrijp dier.” Volgens Prent verdragen bepaalde bloedlijnen geen inteelt. „Dat geldt ook voor een stier als McCutchen, wiens zonen High Octane en Capital Gain ik wel heb gebruikt.” Prent heeft twee Astronauts gemolken die volgens hem prima mee konden komen en heeft er nog een pink van lopen, via Impression een kleindochter van Esmeralda 38. Toch wil hij de stokoude stieren niet heilig verklaren. „Je merkt echt dat we qua uiervorm en uiergezondheid de laatste jaren enorm vooruit zijn gegaan.” Het resultaat van de soms nauwe teelt komt tot uiting bij enkele kalveren met 'prachtige, attente Astronaut-kopjes' (Astronaut had aAa-code 261). Prent melkt dochters van eigen stier New Moore Sinkgraven (Chelios x Lucky Star x Goldwyn x Astronaut), een zoon van de met 92 punten ingeschreven Maria 317. Hij combineerde de dochters van Sinkgraven met zijn halfbroer New Moore Novo Star (Novo x Lucky Star x Goldwyn x Astronaut) met de genoemde kalveren als resultaat.

'Uiers moeten top zijn'

Prent wil Esmeralda 38 nog eens spoelen met Big Malki. „Malki is ook een stier met veel kwaliteit en bovendien heeft ook hij Delta Esmeralda via grootvader Mascol in zijn stamboom.” Hij zegt 'van alles wat te gebruiken' en noemt stieren als Doorman, Lautrust, Stantons Chief en Moovin. „Ik bekijk graag dochters van stieren en wil niet inleveren voor

uiers. Die moeten voor de show helemaal top zijn.” Ook genomicsstieren krijgen kansen, maar alleen als ze uit een goede moederlijn komen en echt hoog scoren voor exterieur op Canadese basis. Dat Canadese stieren niet allemaal even sterk zijn op het gebied van de gehalten, vindt de veehouder geen punt. „Als je gehalten te laag zijn, voer je niet genoeg”, oordeelt hij. Prent zegt dat koeien met veel melk en wat lagere gehalten in de tweede helft van de lactatie vaak ook nog veel melk geven, met dan wat hogere gehalten. „Daarom insemineren wij niet te vroeg, ik durf gerust 120 dagen te wachten en bij sommige dieren wel 200 dagen. Bij ons TMR-systeem geven ze soms nog veel melk als ze droog moeten.” Op het bedrijf worden de betere koeien gespoeld en wordt daarnaast veel Belgisch Blauw en vanwege de gemakkelijke geboorten ook Black Angus gebruikt. Prent fokt

evenwel ruim jongvee aan, om te kunnen selecteren en er op jaarbasis uiteindelijk vijftig over te houden. „Daarbij selecteer ik puur op het oog en kijk ik verder nergens naar.” Kwaliteit blijkt daarbij het sleutelwoord. Prent heeft tot slot nog een boodschap in relatie tot het opkomende dierenactivisme. „We zijn als Holstein-fokkers op een punt beland dat we ons goed moeten realiseren dat we de koeien als individuen moeten blijven zien en ze ook moeten tonen op keuringen, anders gaan we de varkensfokkers achterna.”

Tekst: Anne Hiemstra

Beeld: Susan Rexwinkel, Gerard Burgers

Heeft u vragen en/of opmerkingen, neem dan contact op met de redactie via redactie@melkvee.nl of tel 0314 – 62 64 38.

Esmeralda 38 maakte lange lijsten en noteerde lactatiewaarden van achtereenvolgens 129, 120, 116, 125, 119 en 123.

Goed mengen is het devies, omdat er minder vreetplekken dan ligplekken (diepstrooiselboxen) zijn.